بسمه تعالی

اداره کل آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی

معاونت اداره کل و مدیریت آموزش و پرورش منطقه مراغه

دبیرستان دخترانه شاهد زهرای مرضیه

آزمون :**علوم و فنون۳** پایه:**دوازدهم انسانی** نیمسال **اول** سال تحصیلی۱۴۰۲-۱۴۰۳ ساعت شروع: ۱۰صبح تاریخ امتحان :۱۴۰۲/۱۰/۱۱

نام و نام خانوادگی.....شماره صندلی:..... مدت: **۹۰** دقیقه تعداد سؤال: **۲۷** سؤال تعداد صفحه: **۴** صفحه

ردیف	سوالات (پاسخ نامه دارد) جواب سوالات را در پاسخ برگ بنویسید	بارم
	صفحه اول **تاریخ ادبیات و سبک شناسی(۴نمره)**	
۱	درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کنید. الف)شعر « ای قلم» سروده ی انتقادی سیداشرف الدین گیلانی است. ب)فرخی یزدی از شاعران شاخص عصر بیداری و تحت تأثیر شاعران گذشته به ویژه مسعود سعد و سعدی بود. ج)کتاب « تاریخ بیداری ایرانیان»در حوزه نمایشنامه نویسی نثر دوره مشروطه است. د) از نظر موسیقی و عروض ، گروه سنت گرا پایبندی والتزام کمتری به سنت های ادبی داشتند.	۱
۲	واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) از معروف ترین نویسندگان و سیاست مداران عصر بیداری و احیا کننده نثر فارسی است. (ادیب الممالک فراهانی- علامه علی اکبر دهخدا- قائم مقام فراهانی) ب) در طنز ، هجو و وهزل چیره دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه های نوگرایانه وجود داشت ولی نمی توان او را در ردیف شاعران آزادی خواه دانست. (سیداشرف الدین گیلانی- ایرج میرزا- میرزاده عشقی) ج) رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره ی صفوی و بعد از آن هدف انجمن ادبی(خاقان- نشاط- اصفهان) بود. د) ورود اصطلاحات موسیقی و زبان عامیانه مربوط به سطح (زبانی – فکری – ادبی) است.	۱
۳	گزینه صحیح را انتخاب کنید. ۱-توجه به چه قالب هایی در شعر«ادیب الممالک فراهانی و ملک الشعرای بهار» بیشتر بوده است؟ الف) قصیده و مثنوی ب) قصیده و غزل ج) مستزاد و چهار پاره د) مثنوی و غزل ۲- کدام گزینه ، از جمله موضوعاتی است که در کنار تعلیم و تربیت نوین و همگامی بسیار مورد توجّه نویسندگان دورهٔ بیداری قرار گرفته است؟ الف) دشمنی با استعمار و استبداد ب) حقوق مدنی زنان ج) آزادی طلبی د) تجدد خواهی ۳- همه گزینه ها، به جز گزینه ..... از« آثار پژوهشی» محمدتقی بهار است؟ الف)تاریخ تطوّر نظم فارسی ب) سبک شناسی ج) داستان باستان د) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایرانیان ۴- همهٔ گزینه ها « سطح زبانی »نثر دورهٔ بیداری را نشان می دهد ؛ به جز گزینهٔ .... الف) نثر دوره ساده و قابل فهم است ب) بسیاری از لغات انگلیسی ، ترکی ، فرانسوی و ..... به نثر فارسی وارد شد ج) واژه ها و ترکیب های عربی ناآشنا کمتر می شود د) لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می شود	۱
۴	یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان ها ی دوران مشروطه چیست؟	/۵
۵	کدام مضامین به ترتیب در نثر روزنامه ای و نثر داستانی عصر بیداری بیشتر مورد توجه بودند؟ الف)تنفر از خرافات-آزادی طلبی ب)دشمنی با استعمار واستبداد-تنفراز خرافات ج)وطن-علوم وفنون جدید د)تعلیم وتربیت نوین-حقوق مدنی زنان	/۲۵
۶	در عبارت زیر یک واژه نادرست است آن را بیابید و صحیح آن را بنویسید. علامه علی اکبر دهخدا از پیشگامان نثر جدید فارسی است، شعر هم می سرود. مجموعه نوشته های انتقادی سیاسی- اجتماعی او با عنوان « چرند و پرند» در روزنامه « صور اسرافیل » چاپ می شد.	/۲۵
	ادامه سوالات در صفحه دوم	

www.kanoon.ir

زیبایی شناسی (۶نمره)

۷ در مصراع دوم بیت زیر سه واژه بیابید که با هم« مراعات النظیر» دارند؟ /۵

یکی گردیم در گفتار و در کردار و در رفتار زبان و دست و پا یک کرده خدمتکار هم باشیم

۸ بیت« یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی الابصار» به کدام یک از گزینه های زیر«تلمیح» دارد؟ /۲۵

الف) فأینَما تولوا فثم وجهُ اللهِ ب) کلَّ یومٍ هُو فی شأنٍ

۹ برای هریک از آرایه های ستون **ب** بیتی از ستون **الف** مشخص کنید.(یک آرایه اضافی است) ۱/۲۵

الف	ب
الف)ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل بر افروزی	۱)تضمین
ب)منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش / من انس به سرو و گل و بادام گرفتم	۲)متناقض نما
پ)چون جواب احمق آمد خامشی / این درازی در سخن چون می کشی	۳) تضاد
ت)از اسب پیاده شو ، بر نطع زمین رخ نه/ زیر پی پیلش بین شهمات شده نعمان	۴)مراعات النظیر
ث) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت/ شیوه ی جنات تجری تحتها الانهار داشت	۵)تلمیح
	۶) لف و نشر

۱۰ در بیت«اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم، از تو شنیدم»: /۷۵

الف) « لف دوم» و «نشر اول» را نشان دهید.

ب) نوع لف و نشر را مشخص کنید.

۱۱ با توجه به سروده زیر، به پرسش ها پاسخ دهید:

چه زنم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم /که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را

«همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را»

الف)چگونه درمی یابیم بخشی از این سروده از«حافظ» است؟ /۲۵

ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه بدیع معنوی شده است؟ /۲۵

۱۲ در همهٔ گزینه ها به جز گزینهٔ ..... آرایه ی « متناقض نما» دیده می شود؟ /۵

الف)محرم این هوش جز بی هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست

ب) اجل ز هر غمم آسوده کرد و دانستم / که شمع را اگر آسایشی است از باد است

ج) در ره عشق مسلمان نتوان گفت اورا / که به کفر سر زلفت نبود ایمانش

د)ما با توایم وبا تو نه ایم ؛ اینت بوالعجب / در حلقه ایم با تو و چون حلقه بر دریم

۱۳ آرایه ی مشترک و شاخص دو بیت زیر چیست؟ برای پاسخ خود دلیلی بیاورید. /۷۵

الف)ای پریشان گوی مسکین پرده دیگر کن / پور دستان جان ز چاه نابرادر در نخواهد بُرد

ب) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ / نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا

۱۴ با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید:

گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریه ی مینا نگر خندیدن ساغر ببین

گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار هرچه بدانی مگوی هر چه توانی مکن

الف) در کدام بیت « لف و نشر نامرتب » دیده می شود؟ در آن بیت «لف اول و نشر دوم » را مشخص کنید. /۷۵

ب) در هر بیت آرایه ی دیگری بیابید. /۵

ادامه سوالات در صفحه سوم

www-kanoon.ir

۱۵	در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ« تضاد» دیده می شود؟ الف) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی / اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را ب) اینکه گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چه شمع ج)ما با تو ایم و با تو نه ایم ؛ اینت بوالعجب / در حلقه ایم با تو و چون حلقه بر دریم د) چیست این سقفِ بلندِ سادهٔ بسیار نقش / هیچ دانا زین معمّا در جهان آگاه نیست	/۲۵
	موسیقی شعر(۶ نمره)	
۱۶	وزن کدام یک از ابیات زیر متفاوت است ؟ الف) جانا نظـــری کـــــه ناتوانم / بخشا کـــــه به لب رسید جانم ب) گشته ام در جهان و آخر کار / دلبـــــری برگزیده ام که مپرس ج) ای سرو بلند قامـــــت دوست / وَه وَه که شمایلت چه نیکوست	/۲۵
۱۷	برای هر یک از ابیات زیر ، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید. (همسان یک پایه ای - ناهمسان -همسان دولختی) الف)گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم / خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟ ب)هوای خود چو نهادم رضای او چو گزیدم / جهان و هر چه در او جز به کام خویش ندیدم ج)فصل گل می گذرد هم نفسان بهر خدا / بنشینید به باغی و مرا یاد کنید	/۷۵
۱۸	پایه های آوایی بیت زیر «همسان » است یا «ناهمسان»؟ برای جواب خود دلیل بیاورید. به حُسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	/۵
۱۹	تقطیع نمونه های زیر، به صورتی که بین دو هلال تقطیع شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ نوع آن را بنویسید. الف) سوی من (- - -) ب)جادویی (- u -)	۱
۲۰	با توجه به ابیات کلمه مناسب را مشخص کنید. الف) در مصراع « همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر» شاعر از اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه – کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) استفاده کرده است. ب) در بیت« هوای حوصله ام تا همیشه بارانی است / که مشت سرخ من اکنون به وضع بحرانی است» تعداد حذف همزه (دو – سه – چهار)مورد است. ج) درمصراع اول بیت« اگر آن تُرک شیرازی به دست آرد دل ما را / به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را» درهجای(اول- هشتم- سوم) «حذف همزه» صورت گرفته است. د) در بیت«ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست این ها گل باغ آشنایی» از انواع« تغییر کمیّت مصوّت ها» ، (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه – کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) دیده نمی شود.	۱
۲۱	کدام گزینه با مصراع« از در درآمدی و من از خود به در شدم» هم وزن است؟ الف)آن یار کزو خانهٔ ما جای پری بود ب)ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی ج)مگر تو روی بپوشی و فتنه باز نشانی د)در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود	/۲۵
۲۲	برای بیت« گفت وصالش به دعا باز توان یافت / عمری است که عمرم همه در کار دعا رفت»کدام وزن ترجیح دارد؟چرا؟ الف) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن ب) مستفعل مستفعل مستفعل مستف	/۵
۲۳	دومین پایه آوایی کدام مصراع« فعلاتن» است؟ الف) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دگر دارد ب) سبک سری که زند پیش بحر لاف وجود	/۲۵
	ادامه سوالات در صفحه چهارم	

www-kanoon-ir

۲۴	با خوانش درست و تقطیع هجایی ، پایه های آوایی بیت زیر را مشخص کنید و سپس وزن و نام بحر آن را بنویسید. دیشب ای بهتر ز گل در عالم خوابم شکفتی شاخ نیلوفر شدی در چشم پر آبم شکفتی	۱/۵
	تحلیل نظم و نثر(۴نمره)	
۲۵	با توجه به شعر زیر به سوالات پاسخ دهید. آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش می دوم به پای سر در قفای آزادی در محیط طوفان زا ماهرانه در جنگ است ناخدای استبداد با خدای آزادی الف) درستی و نادرستی جمله زیر را تعیین کنید. در این شعر « بنیادی ترین تفکر وخواست مشروطه خواهان» دیده می شود (درست - نادرست)	/۲۵
	ب) شعر بالا به کدام یک از شاخص ترین درون مایه های شعر بیداری تاکید دارد؟	/۵
	ج)دو آرایه ادبی در شعر بیابید.	/۵
	د)با توجه به شعر از بارزترین شاخصه های زبان شعر بیداری می توان به کدام نکته اشاره کرد؟	/۵
۲۶	با توجه به بیت زیر از «ملک الشعرای بهار » بشکن درِ دوزخ و برون ریز بادافره کفر کافری چند	
	الف) کاربرد کدام کلمه بیانگر کاربرد واژه های کهن ، شعر دوران بیداری است؟ این ویژگی مربوط به کدام سطح از بررسی شعر است؟	/۵
	ب) ملک الشعرای بهار جزو کدام گروه از شاعران بیداری است؟ (نوگرایان- سنت گرایان)	/۲۵
۲۷	متن زیر را که نوشته ا ی طنز آمیز از دهخداست،بخوانید و به سوالات پاسخ دهید. «باری چه درد سر بدهم؟ آنقدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت .حالا که می بیند آن روی کار بالاست،دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته .تا یک فراش قرمز پوش می بیند، دلش می تپد.تا به یک ژاندارم چشمش می افتد، رنگش می پرد.هی می گوید: امان از همنشین بد».	
	الف)یک کنایه بیابید.	/۵
	ب)یک ویژگی زبانی بنویسید.	/۵
	ج)« دهخدا » شاعرو نویسنده کدام سبک و دوره است؟ یکی از ویژگی های نثر او را با توجه به متن بالا بنویسید.	/۵
	مهرتان پرفروغ و اندیشه یتان بارور– صبوری فر	